

Translation and Cultural Diversity

XVIIIth World Congress of the International Federation of Translators

Sanghaj (Kína), 2008. augusztus 4–7.

Fóris Ágota

2008 augusztusában Sanghaj adott otthont a FIT XVIII. Világkongresszusának, melyet a kínai fordítószövetség (Translators Association of China) szervezett. A kongresszus központi témája a fordítás és a kulturális sokféleség volt. A kongresszus négy napján nyolc szekcióban folyt a munka. Az egyes szekciókat további panelekre osztották.

Már maga a kongresszusi helyszín is elképesztően hatalmas, modern, és tökéletesen felszerelt volt. A Shanghai International Convention Center (SICC) hétemeletes épülete a Huangpu folyó partján áll, Sanghaj legújabb, modern negyedében, Pudongban, a város jelképévé vált Oriental Pearl TV torony közvetlen közelében, szupermodern felhőkarcolók szomszédságában. A nyitóülésnek, az első napi gálavacsorának és a záróülésnek a legfelső szinten található 3000 személyes díszterem volt a helyszíne. A kongresszussal egyidőben az épület földszintjén fordító- és fordítástechnikai világcégek kiállítása volt látogatható. A helyszínen biztosított szolgáltatások és a szervezés tökéletes volt, minden olajozottan működött, a beléptető biztonsági intézkedések szigorúsága pedig egyrésztől furcsa, másrésztől megnyugtató volt.

A nyitóülésen Whang Chen, az információs ügyekért felelős miniszter, Peter Krawutschke, a FIT elnöke, valamint Liu Xiliang, a kínai fordítószövetség elnöke köszöntötte a kongresszus résztvevőit.

A plenáris előadások a nyitóülésen és a kongresszus második napján hangzottak el. Wu Jianmin *Respect for Others is the Key to Mutual Understanding*, Yohannes Mengesha *United Nations Translators and Interpreters – Silent Partners in the Diplomatic Process*, Karl-Johan (Juhani) Lönnroth *Efficiency, Transparency and Openness: Translation in the European Union*, Go Yueguo *The Chinese Language as a Multi-Dimensional City of History and Mystery – An Ecological Model for Knowledge Engineering* címmel.

A párhuzamos szekciókban elhangzó előadások a fordítás számos aspektusát tárgyalták, többek között az alábbiakat:

- a képzés kérdéseit (fordítók és tolmácsok képzése, vizsgáztatása és akkreditációja, online fordításoktatás, tolmácsréningek, fordítói és tolmács mesterképzés);
- elméleti kérdéseket (a fordítástudomány és a tolmácsolástudomány kérdései);
- a fordítás különböző fajtáinak jellegzetességeit (a műfordítás, a szakfordítás, jogi, műszaki, tudományos, irodalmi szövegek fordítása, a társadalom-

- tudományok fordítása, a hagyományos kínai kultúra és orvoslás fordítása, a koreai kultúra fordítása, kínai-angol fordítás, francia-japán fordítás);
- a fordítástechnológia problémáit és alkalmazásait (fordítástechnológia, lokalizáció, tudásmenedzsment, számítógéppel segített fordítás és gépi fordítás);
 - a fordítás határterületeit (a fordítás és kultúra kapcsolata, a fordítás pragmatikai aspektusai, fordítás és interkulturális kommunikáció, korpuszalapú fordítástudomány, fordítás és multimédia);
 - a terminológiai vonatkozásokat (a terminológia fordítása, fordítói szabványok, terminológiai munka és kutatás);
 - lexikográfiai kérdéseket (szótárkészítés);
 - a fordítói munkával és a fordítói munkaszervezéssel kapcsolatos témákat (fordítóipar, fordítói szolgáltatások, konferenciatolmácsolás);
 - a fordítás minőségi és jogi kérdéseit (fordításkritika, publikáció és copyright).

Magam főként a terminológia paneleket hallgattam, melyeket az Infoterm koordinált. Az *Industry Best Practice in Terminology Management* című panelben Christian Galinski (Ausztria) vezetésével, koordinálásával és bevezető előadásával, Peter Stump (Németország), Dang Fenrong (Kína), Ionnis Iakovidis (Svédország), Reinhard Pohn (Ausztria) és Yuan Xiaolei (Kína) részvételével folyt kerekasztal-megbeszélés a terminológia-menedzsment ipari célú felhasználásáról és jelentőségéről, melyen a különböző országok képviselői mondták el az e téren szerzett tapasztalataikat. Főként a soknyelvű országokból jött kollégák mutattak nagy érdeklődést a téma iránt, mivel például Indiában és a legtöbb afrikai országban a terminológia-menedzsment és a terminológiai szabványosítás még ismeretlen.

Anja Drame (Ausztria) *Terminology Policies and Translation* című előadásában a terminológia-politika és a fordítás kapcsolatát elemezte, főként az Infoterm gyakorlatára és az UNESCO alapelveire támaszkodva; Igor Vesler (USA) *Beyond the Dictionary: Online Documentation as Terminology Source* címmel tartott előadást a nyomtatott és a webalapú szótárak mint terminológiai eszközök különbségeiről, főként műszaki és jogi szövegek fordítását hozva példaként; Silvia Montero-Martínez (Spanyolország) *Tidying Up Tides: Modelling Coastal Processes in Terminology Management* címmel tartott előadása és Mercedes García De Quesada (Spanyolország) és Arianne Reimerink (Hollandia) *The Importance of Being Context: a Proposal in Terminography* című előadása egyaránt a MarcoCosta környezetvédelmi tárgyú keretszemantikai alapú adatbázis készítési elveivel és gondjaival foglalkozott; Hendrik Kockaert (Belgium) *Translation Quality Assurance: What is Missing? And What Can be Done?* a fordítás minőségbiztosítási kérdéseit tárgyalta; Klaus-Dirk Schmitz (Németország) *Terminology Management for Localizing Software User Interfaces* előadásában pedig a szoftverlokalizáció terminológia-menedzsment kérdéseit vette számba.

Reinhard Pohn (Ausztria) *Standardization on Multilingual Product Description Reduce Complexity of Business Processes* című előadásában a DIN online

szótár sikeres implementációjának jelentőségéről számolt be, Pilar León Araúz (Spanyolország), Arianne Reimerink (Hollandia) és Pamela Faber (Spanyolország) Puertoterm & Marcocosta *A Frame-Based Knowledge Base for the Enviromental Domain* címmel egy évek óta folyó, a környezetvédelem tárgykörét feldolgozó, keretszemantikai alapú projekt legújabb eredményeiről tartottak előadást, Leisava Sethna (Slovenia) *Socio-linguistic Constraints in the Transfer of Terminology from English into Japanese and Slovene* c. előadásában angolról japánra és angolról szlovénra fordított szövegek terminológiai elemzésének eredményeit ismertette; Ágota Fóris (Magyarország) *Terminology Units in Scale-free Language Networks* – a skálafüggetlen terminológiai modell fordítási alkalmazásáról tartott előadást, Andrejs Vasiljevs (Lettország) *A Federated Web-based Approach to Terminology Consolidation and Distribution: the EuroTerm Bank Experience* – az EuroTerm Bank projekt elveit és munkamódszereit ismertette, és a projekt lezárása óta szerzett tapasztalatokat; Abdul-Fattah Abu-Ssaydeh (Arab Emirátus) *On the Notion of Equivalence in Bilingual Dictionaries* című előadásában a kétnyelvű jelalapú szótárak szócikkeinek fogalomalapú vonásait gyűjtötte össze, megállapítva, hogy újabb típusú, összetett keresést lehetővé tevő szótárakra volna szükség.

A kongresszus másik magyarországi résztvevője, Károly Krisztina *Translation as Text (Re)production* címmel tartotta meg előadását, melyben a szövegnyelvészet és a fordítás kapcsolatait keresve megállapította többek között, hogy a fordítás több, mint a forrásnyelvi szöveg rekonstrukciója, és párhuzamot vont az eredeti szövegprodukciónak és a fordított szöveg produkciója között, funkcionális szempontból közelítve a fordításhoz, rámutatva a fordítás kettős arculatára, a reprodukció és a produkció együttes jelenlétére.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a FIT 2008-as sanghaji világkongresszusa sikeres volt, számos jelentős és fontos eredményről számoltak be a résztvevők, nem utolsósorban pedig információkat és tapasztalatokat szerezhattünk a kínai fordítás és tolmácsolás elméleti és gyakorlati munkájáról és fejlettségéről, valamint a nagyszabású fordítási, tolmácsolási, fordítástechnikai, terminológiai és szabványosítási munkáról, amely Kínában folyik.